

**Enhance Soft Skills to Nurture
Competitiveness and Employability**

www.projectessence.eu

ESSENCE IO4:
VADLĪNIJAS
PROJEKTA REZULTĀTU IEVIEŠANAI

Autori:

University of Dubrovnik

University of Information Technology and Management in Rzeszów

Internet Web Solutions

Italian Development Partners

Institut de Haute Formation Aux Politiques Communautaires

Stockholm School of Economics in Riga

University of Economics in Varna

1. IEVADS

ESSENCE (Enhance soft skills to nurture competitiveness and employability) ir starptautisks projekts, ko finansē Erasmus+ programma un īsteno septiņu partneru konsorcijs, ko koordinē Rzeszow University of Information Technology and Management no Polijas.

Projekta mērķis ir uzlabot augstākās izglītības studentu nodarbinātības iespējas, attīstot un pilnveidojot viņu sociālās prasmes. Projekta laikā konsorcijs izstrādāja rīku un apmācību kopumu, kas paredzēts izmantošanai un piemērojams visā Eiropas un starptautiskajā augstākās izglītības un mūžizglītības telpā.

Ir izstrādāti septiņi kursi, kuros aplūkotas šādas tēmas: i) koordinācija, ii) radošums, iii) emocionālā inteliģence, iv) spriešana un lēmumu pieņemšana, v) sarežģītu problēmu risināšana, vi) kritiskā domāšana un vii) kognitīvā elastība. Katram kursam ir bagāts resursu kopums, piemēram, case studies (gadījumu izpēte), labākās prakses piemēri un lēmumu pieņemšanas spēles. Ir nodrošināts bezmaksas, lietošanai gatavs komplekts ar rīkiem visiem, kas ir ieinteresēti studentu un darbinieku sociālo prasmju attīstībā.

Mācību materiālu izstrādē ir ieguldīts ievērojams darbs, lai tie būtu viegli lietojami un saprotami visiem topošajiem instruktoriem, kas vēlas tos izmantot. Lai padarītu šo procesu vēl vieglāku, intuitīvāku un, lai precizētu izstrādātos materiālus atbilstoši mērķa grupas saņēmēju vajadzībām, 2022. gada pirmajā pusē notika pilotprojekts. Tā konsorcijam tika sniegta atgriezeniskā saite vairākās dimensijās, kas ir būtiskas atsevišķu kursu un apmācību nodrošināšanai kopumā. Rezultātā tika gūtas vērtīgas atziņas, kas tagad ir iestrādātas vadlīnijās projekta rezultātu (kursu, case studies, labākās prakses piemēru un lēmumu

spēļu) ieviešanai un izmantošanai patstāvīgi vai augstākās izglītības iestāžu mācību programmās.

Šī dokumenta pīlāri ir iegūtā pieredze, kas iezīmē vadlīnijas turpmākai projekta rezultātu ieviešanai.

Mērķis ir sniegt potenciālajiem lietotājiem dažas praktiskas, pieredzē balsfītas atziņas, kas iegūtas praksē ieviešot izstrādātos materiālus. Vadlīnijas aptver plašu tēmu loku, sākot ar apmācību organizēšanu līdz padomiem par komunikāciju ar mērķgrupām un dalībniekiem, to atlasī un grupu vadību. Īpaša uzmanība tika veltīta integrētās mācīšanās jautājumiem un pieredzei, kas gūta tiešsaistes mācību formātā. Šāda veida pieredze ir nozīmīga, lai nodrošinātu apmācību norisi sarežģītās apstākļos. Tiešsaistē vai kombinētā mācību formātā, kā piemēram, vēl tik nesenā Covid-19 uzliesmojuma laikā. Visbeidzot, vadlīnijās sniegti padomi dalībnieku motivācijas celšanai, kā arī mācības, kas gūtas, apkopojot dalībnieku atsauksmes.

Šīs vadlīnijas ir sākuma punkts, bet ne "akmenī cirsta" viennozīmīga pieeja ESSENCE apmācību ieviešanā.

Interesenti tiek aicināti eksperimentēt un papildināt mūsu ieteikumus ar savām idejām. Kā jau jebkura dzīva vienība, ESSENCE ir paredzēts augt un attīstīties tā īstenošanas procesā.

ESSENCE KONSORCIJS

2. MĀCĪBU ORGANIZĒŠANA

ESSENCE apmācības ir izstrādātas, lai tās varētu izmantot gan klātienē, gan kombinētā formāta mācībām (tiešsaistē). Pilotprojekta posmā ir pārbaudīti abi formāti, un apkopotā pieredze liecina, ka šāda veida apmācībām ir potenciāls, ar noteikumu, ka tās ir praktiskā pieejā balstītas, papildinot ar uzrunājošu mācību saturu, kas mērķtiecīgi pielāgots tēmai un tiek papildināts ar interaktīviem rīkiem. Piemēram, dalībnieki var izmantot PPT prezentācijas, video materiālus kā arī case studies un lēmumu pieņemšanas spēles kā sākumpunktu diskusijas attīstībai. Potenciālie instruktori var izmantot šī veida apmācību moduljus vairāk vai mazāk homogēnās grupās, kā arī heterogēnās grupās, kuras pārstāv studenti no dažādām valstīm. Īpaši noderīgi ir, ja šīs apmācības tiek iekļautas kā daļa no plašākas mācību programmas. Cilvēkresursu vadība, biznesa pārrunas un komunikācija ir piemēri moduļiem, kuros ESSENCE apmācības var būt īpaši noderīgas. Potenciālie instruktori tiek aicināti uzsākt nodarbības, sniedzot pēc iespējas vairāk informācijas par rīkiem un gaidām attiecībā uz procesu, lai tiktu nodrošināta netraucēta mijiedarbība starp grupas dalībniekiem apmācību laikā.

3. ATLASE

Dalībnieku atlase var tikt organizēta izmantojot vairākus komunikāciju kanālus. Viens no variantiem ir kontaktu apzināšana grupās no saistītām izglītības jomām vai interesentiem, kas ikdienā nodarbojas ar līdzīgiem aspektiem. Piemēram, viena no pieejām dalībnieku uzrunāšanā un atlasē ESSENCE pilotprojekta posmā, bija organizāciju, kas sniedz atbalstu jauniešiem un cilvēkiem, kas meklē savu pirmo darba pieredzi, uzrunāšana. Atsevišķos gadījumos sadarbības partneri no citām institūcijām tika uzrunāti. Interesenti, kuri mudināja savus skolotājus un pasniedzējus iesaistīties ESSENCE rezultātu ieviešanā, varēja iegūt bezmaksas piekļuvi OER platformas saturam un funkcijām, lai stimulētu ESSENCE apmācību integrāciju savās ikdienas nodarbībās. Visbeidzot, ESSENCE mācības var tikt organizētas mijiedarbībā ar cita veida pasākumiem, kuru dalībnieki arī var tikt uzaicināti pievienoties ESSENCE apmācībām.

4. KOMUNIKĀCIJAS AR MĒRĶGRUPU UN DALĪBNIEMIEM

Ir zināmi daudzi “ledus laušanas” paņēmieni, kas veicina labvēlīgu klimatu patīkamai laika pavadīšanai to cilvēku starpā, kas atrodas telpā. Mēs novērojām, ka neformālā vidē instruktoriem būtu jāizvairās no pārlietu nopietnas attieksmes veidošanas attiecībā uz sevi, tomēr neiekļūstot arī “pārlietu draudzīgas” attieksmes “slazdā” – joprojām pastāv skaidrs lomu un pienākumu sadalījums, kas leģitimizē lektora lomu un statusu. Vienmēr ir kāds students/dalībnieks, kurš ir atvērtāks piedalīties diskusijā un izvirzīt jautājumus/šaubas, kā arī rada vielu pārdomām: viņa/š ir ledlauzis un neviļus liek citiem justies ērtāk, paceļot roku un piedaloties diskusijā – tas ir efekts, ko būtu grūti panākt (bet ne neiespējami) tiešsaistes formātā. Gadījumos, kad tiek izmantoti ledus laušanas paņēmieni, tiek veicināta studentu iesaiste: aicinot viņus iepazīstināt ar sevi, ir iespējams pielāgot saturu reālajai situācijai.

Uzticībā balstīta vide ir būtiska, lai iesaistītu un, pats svarīgākais, noturētu dalībnieku uzmanību un interesi. Tas no pasniedzējiem prasa mērķtiecīgu rīcību jau no tā brīža, kad viņi pirmo reizi ienāk telpā un tiekas ar dalībniekiem. Mierīga un pretimnākoša pieeja noteikti palīdz dalībniekiem justies ērti ne tikai attiecībā uz pasniedzēju vai mācību saturu, bet, galvenais – justies ērti konkrētajā vidē. Trenerim ieteicams katru jaunu nodarbību/ievadu iesākt ar jaunu tēmu ar pieredzē balsītiem piemēriem: tas palīdz uztvert mācību saturu kā dzīvu. Intereses rosināšanai jāizmanto atbilstoši piemēri.

5. GRUPU VADĪBA

Cilvēkiem patīk runāt un izteikties, kā arī sajūst, ka kādu rezonē viņu teiktais. No pieredzes uzzinājām, ka pat paši kautrīgākie no dalībniekiem (nemaz nerunājot par neieinteresētākajiem) kādā brīdī nespēj atturēties izteikties. Šis "lūzuma" punkts ir atkarīgs no brīvības un elastības pakāpes, ko dalībnieks izjūt. Runātājs var ietekmēt klases "lūzuma punktu", piesaistot sabiedrotos, kurus visos gadījumos pārstāv persona / cilvēki, kas dabiski kļūst par neformāliem grupas runas līderiem.

Slaidi un PPT ir ļoti noderīgi, lai virzītu diskusiju un izceltu galvenos secinājumus konkrētās situācijās, taču pasniedzējiem jābūt uzmanīgiem, lai saglabātu līdzsvaru starp pārāk lielu paļaušanos uz šādiem materiāliem un "dzīvības" saglabāšanu klasē. Piemēram, labākie piemēri un case studies veicināja produktīvas diskusijas klasē. Studentiem var tikt uzdoti dažādi uzdevumi, kas jāveic individuāli: autonomi iepazīties ar OER ESSENCE platformu; veikt pašnovērtējuma testu; aizpildīt novērtējuma veidlapas. Padarīt viņus par pastāvīgiem/konstantiem dalībniekiem, par aktīviem mācību dalībniekiem, radot mācību vidi, kurā mēs visi varam dalīties ar idejām, iespaidiem, jautājumiem utt.

Tas pats attiecas arī uz pašu runātāja "klātbūtni" telpā: sēdēšana pie galda telpas centrā palīdz sekot līdz ieaizinteresētības/neieinteresētības izpausmēm visu cilvēku sejās, taču pēc kāda laika tas rada risku, ka to var uztvert kā pārāk statisku. Tādā vidē, kādā darbojas ESSENCE (t. i., kurā piedalās jaunieši), runātājam jābūt zināšanu avotam un "animatoram", pieredzes virzītājam. Paziņojumu var pārformulēt kā atvērtu jautājumu, kas tiek uzdots auditorijai, palīdzot mācību sesijām pāriet no personiskas jēdzienu nodošanas uz kopīgas attīstības ekosistēmu.

6. KOMBINĒTĀ UN TIEŠSAITES FORMĀTA MĀCĪBAS

Kā jau tika minēts iepriekš, ESSENCE ir izstrādāta ar mērķi to izmantot gan klātienēs, gan tiešsaistes formāta mācībām. OER platforma ir lieliski piemērota pašmācībai un/vai tiešsaistes mācībām, tai ir liels potenciāls arī bezsaistes sesijās, ja vien tā nav virzošais vektors izglītojamo uzmanības noturēšanai. Vecās skolas tāfeles un krāsainie marķieri ļauj panākt daudz augstāku dinamikas pakāpi, palīdzot skolēniem labāk izprast, kas veicina noteiktus procesus, kā tie tiek veidoti utt. Lai kļūtu par animatoru, ir svarīgi “pārvaldīt” fizisko telpu, kurā notiek mācības. Tieši šis aspekts konfliktē ar ierobežojumiem, kuri raksturīgi daudziem digitālajiem resursiem, kuri paši par sevi ir statiski un nekustīgi. Šādā kontekstā OER platforma būtu jānodrošina ar vispārēju koncepciju karti, savukārt trenerim fokuss jāvirza uz konkrētām detaļām, izmantojot citus resursus, kas ir vairāk piemēroti interaktīvai F2F pasniegšanai. Tehnoloģijai ir būtiska nozīme mācību satura nodrošināšanā tiešsaistes formātā. Mūsu pilotprojekts rezultējās ar pozitīvu novērtējumu attiecībā uz multivides resursu ieviešanu, Moodle funkciju un videokonferenču rīku (piemēram, Google Meet, Zoom vai MS Teams) izmantošanu. Lietotāji novērtēja konkrētos formātus, jo tie palīdz labāk izprast saturu un padara to dinamiskāku un uzskatāmāku.

7. DALĪBNIEKU MOTIVĀCIJA UN VIEDOKĻI

Mūsu pieredze liecina, ka dalībnieku interesei iesaistīties tāda veida mācībās, kādas piedāvā ESSENCE, var būt dažādi motīvi. Visās pilotprojekta sesijās mēs identificējām zinātkāri un pašapziņas izjūtu kā motīvu. Citos gadījumos kā būtisks motīvs parādījās darba tirgus piesātinātība un no tā izrietošā nepieciešamība pastāvīgi un nepārtraukti uzlabot savu piedāvājumu. Daži dalībnieki pievienojās apmācībām, jo izjūtot spiedienu no saviem kolēģiem. Visbeidzot, bija arī tādi, kuri vēlējās paplašināt savas zināšanas sociālo prasmju jomā. Svarīgs elements ESSENCE apmācību ilgtspējas nodrošināšanai ir nepārtraukta atgriezeniskā saite no dalībniekiem. Mūsu pilotprojekta sesiju laikā atgriezeniskā saite tika nodrošināta neformālā veidā, jo formāla atgriezeniskās saites apzināšana, izmantojot aptaujas, intervijas u. c., šķiet, radīja noguruma sajūtu dalībnieku vidū. Pēc viņu domām, viņiem bija vairākkārtēja iespēja izteikt savas pārdomas par mācībām, sesijām, saturu, lektoriem - ja vien tas nebija pilnībā nepieciešams, aptaujas aizpildīšana šķita birokrātisks slogs, no kura daudzi izjūt kārdinājumu izvairīties. Iesaistes un komentāru apzināšana neformālā veidā ļāva komunikācijai būt atklātai un skaidrai jau no paša sākuma.

Atsevišķās situācijās var būt nepieciešams nodrošināt atgriezenisko saiti, izmantojot tradicionālos kanālus. Šādos gadījumos var izmantot fokusgrupu formātu, programmas, kas paredzētas aptauju veikšanai, izmantojot mobilo tālruni, vai pat tīmekļa vietnēs pieejamās formas. Tomēr, izvēloties šādu variantu, tehnisku grūtību gadījumā apmācību vadītājiem jābūt dalībniekiem pieejamiem.

8. IETEIKUMI ALTERNATĪVIEM SCENĀRIJIEM

Līdzīgi kā visas apmācības, arī ESSENCE ietvaros izveidotās apmācības ir dzīvs veidojums – tāpat tās ir atvērtas pastāvīgiem uzlabojumiem. Visi potenciālie lietotāji tiek aicināti pielāgot sniegtās mācības un pavadošos materiālus kontekstam, kurā tie darbojas. Svarīgs ir arī mācību laiks, pārāk daudz moduļu īsā laika posmā var radīt pārmērīgu slogu studentiem. Mācību vadītājiem būtu jāiegulda pūles, lai izvairītos no statistiska mācību formāta un radītu patīkamu gaisotni kopīgai sadarbībai visā radīšanas un izstrādes procesā. Ir būtiski nodrošināt uzticībā balstītu vidi - tā ļauj sasniegt vēlamos rezultātus (piemēram, atklātai un neformālai komentāru sniegšanai).